

Dosar nr. 3ra-222/23 (2-20108932-01-3ra-02032023)

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător – A. Paniș

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

Î N C H E I E R E

04 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic

Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Ciugureanu Marcela împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță SA „Covoare Ungheni”, privind anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.2020/25/1/12319 din 13 ianuarie 2020 privind stabilirea indemnizației de maternitate; anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.66153 din 09 iunie 2020 privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani; anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1680/20 din 19 august 2020 și nr.C-1406 din 05 august 2021; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să stabilească și să achite reclamantei Ciugureanu Marcela indemnizația de maternitate calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019; achitarea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019,

împotriva deciziei din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 03 septembrie 2020, Ciugureanu Marcela a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea să emită actul administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, începând cu 03 octombrie 2017, a fost angajată în cadrul SA „Covoare-Ungheni”, în funcția de contabil, unde activează până în prezent.

Potrivit certificatului de concediu medical din 01 decembrie 2019, în perioada 01 decembrie 2019 – 05 aprilie 2020, reclamanta s-a aflat în concediul medical, în legătură cu sarcina, iar potrivit certificatului de naștere din XXXXXXXX, în familia reclamantei la XXXXXXXX s-a născut fiul XXXXXXXX.

Prin Ordinul nr.05 din 06 mai 2020, în legătură cu nașterea copilului, reclamantei i-a fost acordat concediul pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, de la 06 aprilie 2020 până la 06 februarie 2023.

La 10 decembrie 2019, Ciugureanu Marcela s-a adresat către CTAS Ungheni cu o cerere prin care a solicitat acordarea indemnizației de maternitate, iar la 13 ianuarie 2020, CTAS Ungheni a emis decizia nr. 2020/25/1/12319, prin care a dispus stabilirea indemnizației de maternitate în mărime de 20 877,67, pentru perioada de la 01 decembrie 2019 până la 04 aprilie 2020.

La 05 iunie 2020, Ciugureanu Marcela s-a adresat către CTAS Ungheni cu o cerere prin care a solicitat acordarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani.

La 09 iunie 2020, CTAS Ungheni a emis o decizie, prin care a stabilit indemnizația pentru copilul minor XXXXXXXX în cuantum lunar de 1915,32 lei pentru perioada 06 aprilie 2020 – 06 februarie 2023.

La 04 august 2020, Ciugureanu Marcela s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, în care a exprimat dezacordul cu mărimea indemnizației de maternitate, invocând că urma să primească suma de 33 199,23 lei, însă a primit aproximativ 20 000 lei. Petiționara a solicitat să-i fie achitată diferența la indemnizație de maternitate și indemnizația pentru concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani pentru copilul XXXXXXXX, din venitul mediul lunar realizat din care au fost calculate contribuții individuale de asigurări sociale.

La 19 august 2020, CNAS a expediat în adresa petiționarei Ciugureanu Marcela răspunsul nr. C-1680/20, prin care cererea prealabilă a fost respinsă, fiind invocat că atât indemnizația de maternitate, cât și indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, au fost calculate corect și nu există temeiuri legale pentru recalcularea acestora.

Potrivit reclamantei, salariatul nu are obligația de a calcula și transfera contribuțiile de asigurări sociale, iar pentru a disciplina angajatorul, reieșind din prevederile art. 30 al Legii 489/1999, doar Serviciul Fiscal de Stat poate întreprinde măsuri de executare silită.

Astfel, reclamanta a susținut faptul că au fost achitate cotizațiile de asigurări sociale, fapt care face, în temeiul art. 36 al Legii 489/1999, ca reclamanta să aibă stagiul de cotizare necesar pentru a pretinde la indemnizațiile disputate.

În acest context, pe de o parte, reclamanta este asigurată în bugetul asigurării sociale de stat prin efectul legii, ca fiind angajată, iar pe de altă parte, este asigurată pentru că are un stagiul de cotizare de cel puțin 3 ani.

Totodată s-a indicat și faptul că pentru ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, reclamantei i-au fost calculate și reținute contribuțiile individuale de asigurări sociale, fapt care a fost reflectat în

dările de samă lunare IPC18 și prezentate fiscului. Prin urmare, este prerogativa Serviciului Fiscal de Stat de a încasa silit aceste contribuții de la angajator, dar acest fapt nu poate lipsi salariații de dreptul său protejat de Constituția Republicii Moldova.

Pe cale de consecință, având în vedere faptul că refuzul de a stabili, calcula și achita indemnizația pentru concediul de maternitate și pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, a fost întemeiat pe faptul precum că angajatorul are datorii, reclamanta a conchis că refuzul este unul ilegal.

Reieșind din cele expuse, reclamanta a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.2020/25/1/12319 din 13 ianuarie 2020 privind stabilirea indemnizației de maternitate; anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.66153 din 09 iunie 2020 privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani; anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1680/20 din 19 august 2020 și nr.C-1406 din 05 august 2021; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să stabilească și să achite reclamantei Ciugureanu Marcela indemnizația de maternitate calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019; achitarea indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului XXXXXX până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 05 noiembrie 2021, acțiunea înaintată de Ciugureanu Marcela, a fost admisă parțial.

S-a anulat ca ilegală decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.2020/25/1/12319 din 13 ianuarie 2020 privind stabilirea indemnizației de maternitate și decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ungheni nr.66153 din 09 iunie 2020 privind stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, precum și refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.C-1680/20 din 19 august 2020 și nr.C-1406 din 05 august 2021.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să stabilească și să achite reclamantei Ciugureanu Marcela indemnizația de maternitate, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să stabilească și să achite reclamantei Ciugureanu Marcela indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului XXXXXX până la vârsta de 3 ani, calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019.

În rest, acțiunea reclamantului a fost respinsă.

Prin decizia din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că instanța de fond a ajuns la o concluzie corectă, invocând că autoritatea publică pârâtă eronat a stabilit cuantumul indemnizației de maternitate calculat doar din venitul mediu lunar pentru lunile decembrie 2018 – august 2019, or, normele aplicabile speței prevăd expres că, cuantumul lunar al indemnizației de maternitate este de 100% din baza de calcul

stabilită conform art. 7 al Legii nr.289 din 22.07.2004, adică din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

La caz, indemnizația de maternitate urmează a fi calculată din venitul mediu lunar realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii decembrie 2019.

Astfel, prima instanță just a criticat afirmațiile Casei Naționale de Asigurări Sociale, reiterate în cererea de apel, precum că pentru lunile septembrie 2019 – noiembrie 2019 SA „Covoare-Ungheni” nu a achitat contribuții de asigurări sociale pentru angajata Ciugureanu Marcela, și astfel, din considerentele expuse, aceste luni nu au fost incluse în venitul mediu lunar. Or, însuși autoritatea publică pârâtă susține că, obligația de a calcula și achita contribuțiile de asigurări sociale îi revine angajatorului, și nu angajatei Ciugureanu Marcela.

Prin urmare, nu poate fi imputată reclamantei neachitarea/netransferarea contribuțiilor de asigurări sociale, în condițiile când reclamantei nu-i poate fi invocată o astfel de obligație.

Mai mult ca atât, de menționat că SA „Covoare-Ungheni” a calculat și reținut din salariul reclamantei contribuțiile sociale, inclusiv și pentru lunile septembrie 2019 – noiembrie 2019, fapt ce denotă un comportament de bună-credință al reclamantei, astfel aceasta nu poate fi lipsită de dreptul de a beneficia de indemnizația de maternitate și indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului calculată din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.

La 14 decembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul reprezentantului său Vadim Glijin, a expediat prin poșta electronică recursul nemotivat împotriva deciziei din 15 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. La 01 martie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul aceluiași reprezentant, a înaintat recursul motivat, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii.

La 03 martie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimătei Marcela Ciugureanu și SA „Covoare-Ungheni”.

La 10 aprilie 2023, Marcela Ciugureanu, prin intermediul avocatului său Eugeniu Musteață, a depus referință asupra recursului, solicitând respingerea lui.

SA „Covoare-Ungheni” nu a făcut uz de dreptul său de a se expune asupra recursului printr-o referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile

procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 15 noiembrie 2022, dispozitivul fiind notificat participanților la proces prin poșta electronică la 14 decembrie 2022 (f.d. 154), iar decizia motivată le-a fost comunicată la 30 ianuarie 2023 (f.d. 155).

Astfel, depunerea recursului nemotivat la 14 decembrie 2022 (f.d. 156-159), precum și a motivării recursului la 01 martie 2023 (f.d. 164-168), este în termen.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul de judecată îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron,

Judecători

Mariana Pitic,

Ion Malanciuc